



Presă și informare

Curtea de Justiție a Uniunii Europene
COMUNICAT DE PRESĂ nr. 131/21
Luxemburg, 15 iulie 2021

Hotărârea în cauza C-742/19
Ministrstvo za obrambo

Curtea precizează cazurile în care Directiva privind anumite aspecte ale organizării timpului de lucru nu se aplică activităților exercitate de militari

Această directivă nu se opune ca o perioadă de gardă în care un militar este obligat să rămână în cazarma în care este repartizat, dar în care nu efectuează o muncă efectivă, să fie remunerată în mod diferit față de o perioadă de gardă în care efectuează prestații de muncă efectivă

În perioada februarie 2014-iulie 2015, B. K., subofițer al armatei slovene, a efectuat un „serviciu de gardă” neîntrerupt de șapte zile pe lună. În cursul acestui serviciu, care cuprindea perioade în care trebuia să exercite o activitate de supraveghere efectivă și perioade în care nu era obligat decât să rămână la dispoziția superiorilor săi, B. K. putea fi contactat și era prezent în permanență în cazarma în care era repartizat.

Considerând că, pentru fiecare dintre aceste zile de „serviciu de gardă”, numai 8 ore trebuiau considerate timp de lucru, Ministerul Apărării i-a plătit lui B. K. salariul obișnuit corespunzător pentru aceste ore, iar pentru celelalte ore i-a acordat doar o indemnizație de permanență în cuantum de 20 % din salariul de bază.

Acțiunea formulată de B. K. prin care a solicitat să i se plătească, cu titlu de ore de muncă suplimentare, orele în care, în cursul „serviciului de gardă”, nu a desfășurat nicio activitate efectivă în serviciul angajatorului său, ci a fost constrâns să rămână la dispoziția superiorilor săi, a fost respinsă în primă instanță și în apel.

În acest context, Vrhovno sodišče (Curtea Supremă, Slovenia), sesizată cu un recurs, a decis să solicite Curții să se pronunțe cu privire la aplicabilitatea Directivei 2003/88¹, care stabilește cerințe minime privind printre altele durata timpului de lucru, în cazul activității de gardă desfășurate de un militar pe timp de pace și, dacă este cazul, cu privire la aspectul dacă perioada de gardă în care militarul este obligat să rămână în cazarma în care este repartizat, dar în care nu efectuează o muncă efectivă, trebuie să fie considerată timp de lucru, în sensul articolului 2 din directiva menționată, în vederea stabilirii remunerației datorate acestui militar pentru o astfel de perioadă.

Aprecierii Curții

În hotărârea pronunțată în Marea Cameră, Curtea precizează, în primul rând, cazurile în care activitatea de gardă desfășurată de un militar este exclusă din domeniul de aplicare al Directivei 2003/88.

În acest scop, Curtea constată, mai întâi, că articolul 4 alineatul (2) TUE, care prevede că securitatea națională rămâne responsabilitatea exclusivă a fiecărui stat membru², nu are ca efect excluderea organizării timpului de lucru al militarilor din domeniul de aplicare al dreptului Uniunii.

În această privință, Curtea arată că misiunile principale ale forțelor armate ale statelor membre, care sunt menținerea integrității teritoriale și apărarea securității naționale, figurează explicit printre

¹ Directiva 2003/88/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 noiembrie 2003 privind anumite aspecte ale organizării timpului de lucru (JO 2003, L 299, p. 9, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 3).

² Potrivit aceleiași dispoziții, Uniunea respectă funcțiile esențiale ale statului, în special pe cele care au ca obiect asigurarea integrității sale teritoriale, menținerea ordinii publice și apărarea securității naționale.

funcțiile esențiale ale statului pe care Uniunea trebuie să le respecte. Aceasta precizează că nu rezultă totuși că deciziile statelor membre referitoare la organizarea forțelor lor armate ar ieși din domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, în special atunci când sunt în discuție norme referitoare la organizarea timpului de lucru.

Deși respectul datorat de Uniune funcțiilor esențiale ale statului nu implică excluderea integrală a organizării timpului de lucru al militarilor din domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, nu este mai puțin adevărat că articolul 4 alineatul (2) TUE impune ca aplicarea, în cazul militarilor, a normelor de drept al Uniunii referitoare la organizarea menționată să nu fie de natură să împiedice buna îndeplinire a acestor funcții esențiale. Dreptul Uniunii trebuie astfel să ia în considerare particularitățile pe care fiecare stat membru le conferă funcționării forțelor sale armate, care rezultă printre altele din responsabilitățile internaționale speciale asumate de statul membru respectiv, din conflictele sau din amenințările cu care se confruntă sau din contextul geopolitic în care evoluează acest stat.

În ceea ce privește, în continuare, domeniul de aplicare personal al Directivei 2003/88, Curtea amintește că noțiunea de „lucrător” este definită în raport cu caracteristica esențială a raportului de muncă, și anume împrejurarea că o persoană îndeplinește, pentru o altă persoană și sub îndrumarea acesteia, prestații în schimbul cărora primește o remunerație. Întrucât aceasta este, în perioada în cauză, situația lui B. K., directiva menționată are vocația de a se aplica situației sale.

În sfârșit, în ceea ce privește domeniul de aplicare material al Directivei 2003/88, definit prin trimitere la articolul 2 din Directiva 89/391³, Curtea amintește că aceasta se aplică „tuturor sectoarelor de activitate, atât publice, cât și private”⁴, cu excepția cazului în care caracteristici inerente anumitor activități specifice din domeniul administrației publice, cum ar fi forțele armate, sunt, în mod inevitabil, în contradicție cu dispozițiile acesteia⁵.

În această privință, Curtea arată că articolul 2 din Directiva 89/391 nu poate fi interpretat în sensul că membrii forțelor armate ale statelor membre sunt excluși, în totalitate și în permanență, din domeniul de aplicare al Directivei 2003/88. Astfel, o asemenea excludere nu privește anumite sectoare ale administrației publice, apreciate în ansamblu, ci numai anumite categorii de activități din aceste sectoare, datorită naturii lor specifice. În ceea ce privește, în mod specific, activitățile exercitate de militari, Curtea arată printre altele că cele legate de servicii de administrare, de întreținere, de reparare, de sănătate, de menținere a ordinii sau de urmărire a infracțiunilor nu prezintă, ca atare, particularități care să se opună oricărei planificări a timpului de lucru care respectă cerințele impuse de Directiva 2003/88, cel puțin atât timp cât aceste activități nu sunt desfășurate în cadrul unei operațiuni militare sau în cursul pregătirii sale imediate.

În schimb, Curtea statuează că directiva menționată nu se aplică activităților militare și în special activităților lor de gardă, atunci când acestea intervin în cadrul formării lor inițiale, al unui antrenament operațional sau în cadrul operațiunilor care implică un angajament militar al forțelor armate, indiferent dacă acestea se desfășoară, în mod permanent sau ocazional, în interiorul frontierelor statului membru în cauză sau în exteriorul acestora. Pe de altă parte, Directiva 2003/88 este de asemenea inaplicabilă activităților militare care sunt atât de specifice încât nu se pretează unui sistem de rotație a efectivelor care să permită asigurarea respectării cerințelor acestei directive. Situația este aceeași atunci când se constată că activitatea militară este executată în cadrul unor evenimente excepționale, a căror gravitate și amploare necesită adoptarea unor măsuri indispensabile protecției vieții, a sănătății, precum și a securității colectivității și a căror bună executare ar fi compromisă în cazul în care toate normele prevăzute de directiva menționată ar trebui respectate sau atunci când aplicarea acestei directive unei astfel de activități, prin faptul că impune autorităților implicate să instituie un sistem de rotație sau de planificare a timpului de lucru, nu s-ar putea realiza decât în detrimentul bunei desfășurări a operațiunilor militare propriu-zise. Revine instanței de trimitere sarcina de a stabili dacă activitatea de gardă asigurată

³ Directiva 89/391/CEE a Consiliului din 12 iunie 1989 privind punerea în aplicare de măsuri pentru promovarea îmbunătățirii securității și sănătății lucrătorilor la locul de muncă (JO 1989, L 183, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 2, p. 88).

⁴ Articolul 2 alineatul (1) din Directiva 89/391.

⁵ Articolul 2 alineatul (2) primul paragraf din Directiva 89/391.

de B. K. intră sub incidența uneia dintre aceste ipoteze. În cazul unui răspuns negativ, această activitate va trebui considerată ca intrând în domeniul de aplicare al Directivei 2003/88.

În al doilea rând, Curtea arată că, presupunând că Directiva 2003/88 se aplică în acest caz, o perioadă de gardă impusă unui militar care implică prezența continuă a acestuia la locul de muncă trebuie considerată ca fiind timp de lucru, atunci când acest loc de muncă nu se confundă cu domiciliul său. Cu toate acestea, întrucât modul de remunerare a lucrătorilor pentru perioadele de gardă pe care le efectuează intră sub incidența dreptului național, iar nu a Directivei 2003/88, aceasta din urmă nu se opune ca o perioadă de gardă în care un militar este obligat să rămână în cazarma în care este repartizat, dar în care nu efectuează o muncă efectivă, să fie remunerată în mod diferit față de o perioadă de gardă în care efectuează prestații de muncă efectivă.

MENȚIUNE: Trimiterea preliminară permite instanțelor din statele membre ca, în cadrul unui litigiu cu care sunt sesizate, să adreseze Curții întrebări cu privire la interpretarea dreptului Uniunii sau la validitatea unui act al Uniunii. Curtea nu soluționează litigiul național. Este de competența instanței naționale să soluționeze cauza conform deciziei Curții. Această decizie este obligatorie, în egală măsură, pentru celelalte instanțe naționale care sunt sesizate cu o problemă similară.

Document neoficial, destinat presei, care nu angajează răspunderea Curții de Justiție.

[Textul integral](#) al hotărârii se publică pe site-ul CURIA în ziua pronunțării.

Persoana de contact pentru presă: Corina-Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 5536